

Groeikansen voor Aruba

**Eindrapport project 'Invoering EVC-
systeem op Aruba'**

Colofon

Titel	Eindrapportage Aruba
Auteur	Esther Murre
Versie	1.0
Datum	november 2012
Projectnummer	12572.01

CINOP
Postbus 1585
5200 BP 's-Hertogenbosch
Tel: 073-6800800
Fax: 073-6123425
www.cinop.nl

© CINOP 2012

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, op welke andere wijze dan ook, zonder vooraf schriftelijke toestemming van de uitgever.

Vooraf

In opdracht van de Dienst Onderwijs Aruba heeft adviesbureau CINOP met veel plezier ondersteuning gegeven bij de totstandkoming van een EVC-systeem op Aruba. Er is hard gewerkt door alle stakeholders; de organisaties die zich hebben hard gemaakt om dit project vorm te geven.

CINOP bedankt in de eerste plaats de Directie Onderwijs Aruba. Voor het gunnen van de opdracht, maar zeker ook voor de hartelijke ontvangst, de ontmoetingen, discussies en constructieve samenwerking.

Tevens bedankt CINOP de stakeholders EPI, OAA, IPA, Kamer van Koophandel, Inspectie Beroepsonderwijs en de Directie Arbeid. Samen met de Directie Onderwijs hebben zij ervoor hebben gezorgd dat het project heeft geleid tot 3 mooie pilots voor EVC-deelnemers die weten wat ze waard zijn en die zijn gestart of gaan starten met een opleiding. Dat de pilots positief worden gewaardeerd blijkt ook uit de quotes die in dit rapport zijn opgenomen. Deze quotes - afkomstig uit de evaluatiegesprekken met stakeholders, deelnemers en assessoren - tonen nog eens heel direct dat EVC op Aruba kan bijdragen aan de groei en ontwikkeling van mensen!

"Het was fijn dat er informatie over EVC in de krant stond. Het is goed om het daar in te zetten, zodat mensen weten dat dit systeem er is en dat mensen weten wat hun kansen zijn".

"We hebben nu het gevoel dat Aruba ondersteuning biedt bij onze ontwikkeling, zodat we kunnen leren en kunnen groeien in ons werk".

Inhoudsopgave

1	Groeikansen voor de Arubaanse bevolking	1
2	Waarom EVC op Aruba?	2
3	Keuzes voor het inrichten van het EVC-systeem	4
4	Assessoren, begeleiders en trainers getraind	6
5	EVC bekendheid geven: werkgevers en werknemers voorlichten	7
6	EVC, en dan? Over maatwerk en flexibel opleiden	8
7	Kwaliteit van EVC	9
8	Aruba klaar voor EVC?! Aanbevelingen door CINOP	10

1 Groeikansen voor de Arubaanse bevolking

Veel Arubanen hebben vaardigheden en kennis ontwikkeld door te werken. Veel van hen hebben geen startkwalificatie of ander diploma behaald. Een belangrijke doelstelling van de afdeling Volwasseneducatie van de Directie Onderwijs is het verhogen van de ontwikkelmogelijkheden en het beroepskwalificatieniveau van de Arubaanse (beroeps)bevolking. De Directie Onderwijs wil een EVC-systeem op Aruba ontwikkelen. EVC staat voor Erkennen van Verworven Competenties. EVC is een instrument om kennis en vaardigheden die zijn opgebouwd tijdens school, werk of daarbuiten, in beeld te brengen en formeel te erkennen. Op deze manier krijgen de volwassenen de mogelijkheid om uiteindelijk een startkwalificatie te halen op een efficiënte en flexibele manier. Ook is EVC vaak een stimulans voor volwassenen om iets aan opleiding te doen. In samenwerking met adviesbureau CINOP startte de Directie Onderwijs vorig jaar met de ontwikkeling van een EVC-systeem voor Aruba.

Wat is EVC?

EVC is een instrument om kennis en vaardigheden die zijn opgebouwd tijdens school, werk of vrije tijd, in beeld te brengen en formeel te erkennen. Op deze manier krijgen volwassenen de mogelijkheid om op een efficiënte en flexibele manier hun diploma te halen.

"Na EVC volg ik EPI en daarna wil ik doorgaan: ik ben nog lang niet klaar met opleiden".

2 Waarom EVC op Aruba?

Bij de start van het project werd een aantal belangrijke organisaties betrokken: de Kamer van Koophandel, afdelingen van Directie Onderwijs, de Directie Arbeid, de Inspectie Beroepsonderwijs, Colegio EPI (EPI), Openbare Avondleergangen Aruba (OAA), en Instituto Pedagógico Arubano (IPA). Deze stakeholders hebben vanuit hun eigen praktijk, ervaring en achtergrond hun eigen visie op de doelstelling om de ontwikkelmogelijkheden van de Arubaanse bevolking te stimuleren.

Als het gaat om de arbeidsmarkt op Aruba blijken er tegenstrijdigheden te zijn, zo gaf een van de stakeholders aan. Enerzijds heeft het eiland behoefte aan hoger opgeleiden om de economie te stimuleren. Anderzijds is er op dit moment weinig vraag naar hoger opgeleiden. 70% van de beroepsbevolking is laagopgeleid. Van de niet schoolgaande bevolking tussen 15 - 65 jaar heeft 39% ten hoogste basisonderwijs gevolgd en 44% heeft alleen Algemeen Vormend Onderwijs (AVO). De Arubaanse werknemer blijft achter in vergelijking met werknemers uit Nederland en de VS qua positie en inkomen. Er zijn niet voldoende geschoolde Arubaanse werknemers beschikbaar voor functies op middelbaar en hoger niveau en de nodige “skills” bij de Arubaanse werknemers om functies op deze niveaus met succes te kunnen vervullen ontbreken. (Bron: Projectdossier Volwasseneneducatie).

Uit een gesprek met de Kamer van Koophandel blijkt dat voor twee derde van de banen op Aruba een opleiding niet per se noodzakelijk is, maar wel gewenst. De huidige situatie is dat mensen vanuit een lagere functie doorstromen naar een hogere zonder dat ze daarvoor gekwalificeerd zijn. Ze blijven daardoor vaak gebonden aan het bedrijf. Voor deze mensen is EVC van betekenis. De opgedane kennis en ervaring wordt vastgelegd en daarmee is deze ook buiten het bedrijf aantoonbaar. Daarnaast raken mensen die een EVC-procedure doorlopen vaak gemotiveerd om aansluitend een opleiding te doen. Door EVC wordt de opleidingstijd om een diploma te halen namelijk aanzienlijk verkort. EVC kan dus een wezenlijke bijdrage leveren aan het verhogen van het beroepsniveau van het eiland.

Het is ook belangrijk dat de opleidingsinfrastructuur op Aruba meer de arbeidsmarkt van Aruba volgt. Op die manier kunnen mensen die hun diploma behalen werk vinden in de sector van hun studie en wordt voorkomen dat deze mensen in het buitenland gaan werken. Hierdoor kan snel en effectief in de behoefte van de arbeidsmarkt worden voorzien.

Voor de onderkant van de arbeidsmarkt geldt dat bedrijven behoefte hebben aan werknemers met betere basisvaardigheden zoals geletterdheid, persoonlijke verzorging, omgangsvormen en loopbaanvaardigheden. Dit blijkt uit de gesprekken met de stakeholders Kamer van Koophandel, Inspectie Beroepsonderwijs en de Directie Arbeid. EVC kan bij basisvaardigheden een belangrijke rol spelen. Basisvaardigheden vormen in bijvoorbeeld Portugal de basis voor EVC: wat heeft iemand aan basisvaardigheden in huis om beter te functioneren op de arbeidsmarkt?

Een aantal stakeholders van het EVC-project geeft aan dat Arubanen (nog) niet met hun loopbaan en persoonlijke ontwikkeling bezig zijn. De wil is er wel, maar er is onvoldoende aanbod dat flexibel inspeelt op ieders privé-situatie: beroepsonderwijs is alleen overdag te volgen, terwijl de meeste mensen dan werken. Er zijn wel beroepsgerichte cursussen in de avond te volgen, maar de formele opleidingen worden alleen overdag aangeboden.

s 'Avonds bieden avo-scholen onderwijs aan. Dat is echter veel theorie en weinig voorbereiding op een daadwerkelijk beroep. Opleiding via internet of het volgen van privé-onderwijs geeft veel onduidelijkheid over wat wel en niet erkend is. Bovendien is dat vaak duur.

EVC zou hier een aanjaagfunctie kunnen vervullen. EVC is een positief instrument en kan als stimulerend middel dienen om een stap verder te zetten in ontwikkeling en dus loopbaan.

Voor onderwijsinstellingen betekent EVC meer en andere mogelijkheden om onderwijs aan te bieden. Ze kunnen verkorte (maatwerk)opleidingen aanbieden die voldoen aan de eisen van een erkende opleiding. Het verkorten van de programma's schept financiële ruimte voor flexibilisering van het aanbod.

EVC maakt op die manier volwasseneducatie mogelijk voor iedereen: voortijdig schoolverlaters, medewerkers, werkzoekenden: zij krijgen de mogelijkheid om gedurende hun hele leven opleiding en onderwijs te volgen. EVC zorgt er voor dat de opleiding na EVC op maat kan worden aangeboden.

Het blijkt vaak lastig te zijn om professionele eisen aan werknemers te stellen, wanneer de wet- en regelgeving ontbreekt. Bij koeltechniek is dat bijvoorbeeld het geval. Er gelden geen landelijke eisen of regels ten aanzien van kwaliteit of veiligheid. Dat heeft als gevolg dat er ook geen algemene eisen worden gesteld aan werknemers. Als dat wel het geval is, kan EVC een middel zijn om aan te tonen wat iemand beheerst van de gestelde eisen.

EVC op Aruba is van belang, omdat

- Een groot aantal werknemers functies succesvol uitoefenen, zonder te beschikken over de juiste diploma's.
- Bedrijven op Aruba vragen om aantoonbaar bekwaam personeel.
- Mensen in een organisatie doorstromen naar hogere functies zonder de juiste beroepskwalificaties en blijven daardoor gebonden aan hetzelfde bedrijf.
- Bedrijven minimaal basisvaardigheden vereisen bij werknemers, zoals geletterdheid, persoonlijke verzorging, omgangsvormen en loopbaanvaardigheden.
- Het een aanjaagfunctie kan zijn voor volwassenen om een (verkorte) opleiding te gaan volgen.

3 Keuzes voor het inrichten van het EVC-systeem

Alle stakeholders bleken het erover eens dat een EVC-systeem een goed hulpmiddel zou kunnen zijn om de ontwikkelcapaciteit en het beroepskwalificatieniveau van de Arubaanse bevolking te verhogen en te stimuleren.

Om het EVC-systeem goed neer te zetten, werd de afspraak gemaakt te starten met een aantal pilots. Uiteindelijk doel is verbreding en uiteindelijk structurele inbedding van EVC op Aruba. Ook namen de stakeholders een aantal besluiten met betrekking tot de inrichting van het EVC-systeem op Aruba.

Pilots

Welke opleidingen zijn geschikt om te starten met de pilots bij zowel Colegio EPI als OAA? Hierover is door de betrokken onderwijsinstellingen samen met de Directie Onderwijs goed nagedacht. Uiteindelijk koos men voor drie pilots, in plaats van de oorspronkelijk geplande twee: een pilot bij OAA en twee bij EPI. Bij OAA blijkt al snel de opleiding Koudetechniek, niveau 2 het meest voor de hand te liggen. Er is veel vraag naar koeltechniekmonteurs, er is veel personeel met ervaring, echter de papieren ontbreken. EVC versnelt bij deze pilot het proces naar het behalen van het diploma waardoor de kwaliteit van medewerkers verbetert.

Bij EPI lag de opleiding IE Culinary Arts voor de hand. Bij deze opleiding is namelijk reeds veel ervaring met assessment en maatwerkopleiden. Het is nu van belang om de doelgroep volwassenen te bereiken. De ervaringen die door de bestaande infrastructuur zijn opgedaan kunnen van waarde zijn bij pilots voor EVC.

De derde opleiding waarvoor men koos, is Electro Monteur Sterkstroom Installatie (EM-SI). Deze nieuwe opleiding zal competentiegericht worden aangeboden. EVC kan als katalysator dienen voor het inrichten en aanbieden van de nieuwe opleiding.

De keuze voor deze pilots in verschillende settings maakt de verschillende functies van EVC zichtbaar.

EVC als instrument voor vrijstellingen

Toen de keuze voor de pilots rond was, werd tijdens een startconferentie met alle betrokken stakeholders een aantal besluiten genomen over EVC, de procedure en het proces.

Het eerste doel van de Directie Onderwijs om EVC op Aruba als middel in te zetten, is om te stimuleren dat volwassenen een startkwalificatie of diploma behalen. Om die reden is besloten om EVC ook als zodanig op Aruba te ontwikkelen: als vrijstellingeninstrument voor een opleiding. Werkenden kunnen na een EVC-traject een verkort opleidingstraject volgen om hun diploma te halen. EVC is behalve voor verkorting van opleidingsduur ook bedoeld als instrument voor werknemers en werkgevers om loopbaanstappen te kunnen zetten zonder dat daar onderwijs aan te pas komt. Kennis en kunde worden immers zichtbaar gemaakt tijdens een EVC-traject. Dat biedt werknemers en werkgevers inzicht in beschikbare competenties. Maar: in de praktijk blijkt bijvoorbeeld in Nederland dat in heel veel gevallen toch onderwijs volgt na EVC.

Taal

De bevolking op Aruba spreekt meerdere talen. De algemene voertaal is Papiamentu. Tevens spreekt men Nederlands, Engels en Spaans of een combinatie van twee of meerdere. Met de stakeholders is uitgebreid gediscussieerd over de vraag welke taal Aruba bij EVC wil gebruiken. Omdat ervoor gekozen is EVC als vrijstellingeninstrument in te zetten, heeft men besloten de taal bij EVC aan te laten sluiten op de taal die in de opleiding aan bod komt. Dat is in het geval van de EM-SI en Koudetechniek Nederlands en in het geval van Culinary Arts Engels. In operationele zin betekent dit dat de assessoren de beoordeling en rapportage daarna uitvoeren in het Nederlands respectievelijk Engels. Mocht een kandidaat zich tijdens het EVC-traject beter kunnen uitdrukken in een andere taal, dan is dat toegestaan.

Voor de pilots is deze oplossing een pragmatische. Bij structurele inbedding van EVC in de toekomst is het goed om de discussie nogmaals te voeren over de taalkeuze bij EVC.

EVC-rapportage = *Mi progreso!*

Een kandidaat kan in zijn rapportage lezen wat hij in huis heeft als het gaat om zijn competenties en basisvaardigheden. Het is een soort 'foto' van de ervaring van de kandidaat. Er is nagedacht over een passende naam: Mi Progreso, wat 'mijn vooruitgang' betekent. Zoals hierboven te lezen is, spraken de stakeholders af dat de taal van de opleiding leidend is tijdens het EVC-traject. Dat betekent dat de assessor Mi Progreso in de taal schrijft waarin de opleiding wordt aangeboden op Aruba.

Illustratie1: stappen EVC-procedure

4 Assessoren, begeleiders en trainers getraind

De begeleider en de assessor zijn belangrijk in een EVC-traject en dus ook van belang voor Aruba om dat goed vorm te geven. De begeleider is net een advocaat die je helpt bij het maken van je portfolio, de assessor is de rechter die het portfolio beoordeelt. Ter bevordering van de kwaliteit en objectiviteit is het van belang dat dit in één EVC-traject niet dezelfde persoon is met twee rollen: eerst als begeleider en daarna als assessor. Tijdens een EVC-traject dienen het dus altijd twee personen te zijn met elk een eigen rol. Om kennis en vaardigheden op te bouwen zijn alle assessoren en begeleiders die binnen een van de drie pilots een rol spelen, getraind. Naast een driedaagse training kregen de assessoren de mogelijkheid een deelnemer tijdens de pilot te beoordelen in aanwezigheid van een expert van CINOP. Deze expert gaf daarna direct feedback op de wijze van beoordelen.

Om de kennis en vaardigheden te onderhouden en up-to-date te blijven zodat de assessoren en begeleiders “goede rechters en advocaten” blijven is het van belang dat ze periodiek een opfrustraining te krijgen. Medewerkers van IPA hebben parallel aan de assessorentraining een train-de-trainer gekregen. Op deze manier kunnen medewerkers van IPA de assessorentraining op Aruba zelf verzorgen voor nieuwe assessoren en begeleiders en dus ook een opfrustraining verzorgen voor de bestaande assessoren en begeleiders.

Wat levert EVC op Aruba op?

- EVC stimuleert mensen om opleiding te volgen, waardoor het beroepsniveau van het eiland omhoog gaat.
- Door het verhogen van het beroepsniveau wordt het voor pas afgestudeerden aantrekkelijker om op Aruba te blijven in plaats van in het buitenland passend werk te zoeken.
- EVC maakt volwasseneneducatie mogelijk: voortijdig schoolverlaters, medewerkers, werkzoekenden krijgen de mogelijkheid om gedurende hun hele leven opleiding en onderwijs te volgen.
- In het verlengde van volwasseneneducatie: door EVC gaan onderwijsorganisaties aan de slag met opleiden op maat.
- EVC heeft een aanjaagfunctie voor loopbaanontwikkeling en persoonlijke ontwikkeling.

5 EVC bekendheid geven: werkgevers en werknemers voorlichten

Onbekend maakt onbemind zegt men wel eens. Uitleggen wat EVC is, is belangrijk. In Nederland heeft men heel laat pas aandacht geschonken aan voorlichting over EVC. Werkgevers en werknemers wisten nauwelijks wat EVC was en daardoor werd het niet vaak als instrument ingezet.

Het is van belang dat EVC bekendheid krijgt bij werkgevers en werknemers omdat zij immers degenen zijn die er bij betrokken zijn: zij moeten het doen! Voorlichting alleen is niet voldoende: door de mogelijkheden en onmogelijkheden te benoemen wordt EVC sneller een vanzelfsprekend in te zetten instrument waarmee men deelnemers werft. Vanaf de start van het project is aandacht geweest voor voorlichting over EVC en het project. Zo stond er een artikel in de BonDia en is er in zowel het Nederlands als Papiamento een persbericht uitgegaan. Om voorlichting te geven over de drie pilots, organiseerde de Kamer van Koophandel een bijeenkomst voor werkgevers. Werkgevers konden later ook informatie krijgen tijdens een lunchbijeenkomst. Stap voor stap werden werkgevers gestimuleerd om hun werknemers te laten deelnemen aan een van de pilots. En dat lukte! Alle drie de pilots startten in maart met een aantal deelnemers. Deze deelnemers kunnen door hun enthousiaste verhalen andere werkgevers en werknemers stimuleren ook met EVC te starten.

"EVC heeft aanjaagfunctie voor flexibilisering van het onderwijs".

"EVC heeft een maatschappelijk belang voor Aruba".

6 EVC, en dan? Over maatwerk en flexibel opleiden

EVC op Aruba geldt in eerste instantie, zoals gezegd, als vrijstellingeninstrument. Daarna volgt een opleiding die kan leiden tot een diploma. De opleiding dient als maatwerktraject te worden aangeboden, want een EVC-deelnemer heeft laten zien over welke kennis en vaardigheden hij al beschikt. Die kennis en vaardigheden hoeft hij tijdens zijn opleiding dus niet nog een keer te leren.

Tijdens een sessie over maatwerk zijn de diverse vormen van maatwerk aan bod geweest. Er zijn veel soorten van flexibel opleiden. Echter, dat moet passen bij de opleiding, de wijze van lesgeven, de docent, de school en de grootte van de groepen. Deze zaken bespraken de opleidingsmanagers die betrokken zijn bij de drie pilots. Er bleken zeker mogelijkheden om op langere termijn een aantal zaken in te richten. Het goed uitwerken van verschillende scenario's voor het bieden van maatwerk kost tijd. Ook is het van belang dat een onderwijsinstelling als geheel achter deze vorm of vormen van maatwerk staat. Daarom spraken de opleidingsmanagers af om op korte termijn het maatwerk vorm te geven door de studielast te verlichten. De deelnemer volgt na EVC bij Colegio EPI of OAA alleen die lessen of modules die nog voor hem van toepassing zijn.

"Volwassenen krijgen een kans voor bijscholing, een gelegenheid die er nooit was".

7 Kwaliteit van EVC

Aruba is een eiland waar veel mensen elkaar kennen. Dat heeft als voordeel dat de lijnen kort zijn en men flexibel kan en wil zijn. Tegelijk is dat een valkuil omdat de transparantie en objectiviteit in het geding kan komen. Het is van belang voor de objectiviteit van de beoordeling dat zaken schriftelijk worden vastgelegd. Iedereen moet vertrouwen hebben in goede beoordelingen. Dat is de enige manier om achteraf goed en transparant te kunnen te verantwoorden waarom iemand een vrijstelling of diploma krijgt.

EVC werkt dus alleen goed en op de juiste manier als het kwalitatief goed in elkaar zit. Naast de wijze van beoordelen en het duidelijk scheiden van personen en het evalueren middels formulieren, is het van belang dat EVC ook op een hoger niveau wordt bekeken, gevolgd en geëvalueerd, zodat de kwaliteit continue aandacht krijgt. De Inspectie van het Onderwijs is hier een belangrijke stakeholder in. Zij is vanaf de start van het EVC-project een samenwerkingspartner geweest die EVC ondersteunt. EVC kan uiteindelijk, via een verkorte opleiding, leiden tot een diploma. De Inspectie van het Onderwijs erkent deze diploma's, dus het is ook voor de toekomst van belang dat zij een belangrijke samenwerkingspartner blijven.

"Er zijn zaadjes geplant, maar nu is de tijd om ze water te geven".

"EVC is als een olievlek die verder verspreidt".

8 Aruba klaar voor EVC?! Aanbevelingen door CINOP

Er is tijdens het project hard gewerkt om EVC vorm te geven. De procedure staat nu en kan goed gebruikt worden bij andere opleidingen, met andere woorden bij verbreding van EVC. Er is een aantal aandachtspunten en aanbevelingen die CINOP wil meegeven om EVC in Arubaanse context echt te laten werken in de toekomst.

- EVC is een nuttig, bruikbaar en een goed instrument voor Aruba! Om het goed, succesvol en gedegen breed neer te zetten is tijd nodig, tussen de drie en vijf jaar. Het is belangrijk om hierover concrete resultaatafspraken te maken.
- Om een en ander voor elkaar te krijgen, blijkt een trekker echt nodig, iemand of een organisatie die een activerende en initiërende rol krijgt en daadkracht heeft, een goed gesprekspartner is voor verschillende partijen en lobbyist voor de overheid. Die rol heeft in dit project de Dienst Onderwijs op zich genomen. Aruba is klaar voor EVC als deze trekker er is, voorlopig blijft en tijd heeft en mogelijkheden krijgt om EVC ook echt aandacht te geven, nu en voor de toekomst. Dat kan een organisatie zijn zoals het nieuw op te richten KBB op Aruba.
- EVC zou Aruba-breed neergezet moeten worden. Van groot belang is te werken met één modelprocedure en met één loket. Zodat alle partijen op dezelfde manier werken. Hierdoor ontstaat verbinding tussen de verschillende onderwijsorganisaties en opleidingen. Bovendien is EVC op deze manier inzichtelijker en toegankelijker voor bedrijven en zijn er meer mogelijkheden om gezamenlijk de politiek te beïnvloeden.
- Vervolgens is het van belang dat de keuze voor EVC bij andere opleidingen uitgebreid aandacht krijgt: wat zijn de mogelijkheden? Wat is de meerwaarde? Is er behoefte bij het bedrijfsleven?
- Betrek het bedrijfsleven vanaf het begin bij de ontwikkeling van EVC. Maak werkgevers verantwoordelijk, creëer draagvlak door ze echt onderdeel te laten zijn van het EVC-proces.
- De pilots zijn goed verlopen. Er is door partijen concrete ervaring opgedaan met EVC. Bijna alle EVC-kandidaten uit de pilots zijn al bezig of beginnen binnenkort met een maatwerktraject richting diploma! Zo wordt er al daadwerkelijk bijgedragen aan de verhoging van het niveau van de beroepsbevolking op Aruba. Maar om EVC door te ontwikkelen is externe ondersteuning voorlopig nodig en wenselijk. Mede door inzet van de expertise en ervaring van deskundigen kan EVC op Aruba de komende jaren uitgroeien tot een structureel ingebed en volwassen instrument dat de kinderschoenen is ontgroeid.